

KROPKA (31) sb f

o oraz a jasne.

sg N kropka (4). ◇ G kropki (2). ◇ A kropkę (4). ◇ I kropką (2). ◇ L kropce (7). ◇ pl N kropki (4). ◇ G krop(e)k (2). ◇ A kropki (4). ◇ I kropkami (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Dem. od „kropia” zwykle z neutralizacją funkcji deminutywnej:

1. *Od znac. ‘najmniejsza ilość płynu’; gutta Calep (20) : Wezmi w apteczce Castoreum [...] rozpuść w Nardowym oleyku/ vpuścżay iednę kropkę w vcho na nocz. FalZioł V 79v; SienLek 112v, 125v; Gutta. Minima pars aquae, vel alterius materiae liquidae et stilla vocatur. – Kapka kropka. Calep 467a.*

Przen: Odrobina, najmniejsza ilość; aliquantum, exiguitast guttula, mica, modicum, parvum, parvulum, paululum, pauxillum Cn [czego] (3) :

Wyrażenia: »ani kropki« = nic, zupełnie nic (1): zá czym v nich prawdy áni kropki iedney/ álbo wftydu nie naydzie ReszPrz 65.

»maluczka kropka« (1): tilko żebych to mógł wierzyc/ że łąd boży/ o mnie może być iako odmięnon abo włżon/ i maluczka tropkę [!] nadzieie o lepřzem stanie mieć MurzHist R3.

Szereg: »sztuczka albo kropka« (1): pod namnieyřzã łtuczka álbo kropka chlebã álbo winã poświęconego nie mnief iest zupełny Pan Christus WujJud 178v.

a. *Kropla spadająca z czego (zwłaszcza z dachu); pozostałość opadu atmosferyemego (4) : Gdy kropki pádáyã z drzew. Mącz 181c; Potym przedemną łzedł obłok pełny wody/ łktorego łię puścłł deřcz gwałtowny/ á gdy przeřzły ony gwałtowne dźdze/ po nich łzły kropki [superaverunt in ea guttae]. BudBib 4.Esdr 4/47, 4.Esdr 4/48; SkarŻyw 545.*

[Wyrażenie: »kropka rosy«: Abowiem iáko namnieyřzé źiarnko ná wadze/ ták iest przed tobã okrãg źiemie: á iáko kropká rofy poránnéy/ która vpada ná źiemię [tamquam gutta roris antelucani, quae descendit in terram]. WujBib Sap 11/23.]

b. *Łza (1) : Superlachrymo, Opłákawam też z wierřzchu kropki puřczam. Mącz 181d.*

c. *W funkcji przysłówka (8) :*

»kropkami« = po kropli; guttatim Cn (1): Instillo – Kropkami wpuřczãm. Calep 545b.

Wyrażenie przyimkowe: »po kropce« = po kropli; guttatim Cn (7): oleiek w aptekach czyniã z iãdrek brzořkiniowych ktori iest dořwiadcżony na bolenie wřzu kiedy będzie ciepłõ po kropce w vcho wpuřczżony FalZioł I 110c, I 48c; Substillum etiam, Nieyáka chorobã gdy yeden niemoże yedno po kropce wody puřczãć. Mącz 426b, 150c; řikay mu on łok z řikawkã mořiedżowã w oczy s kilkã raz przez dzieñ po kropce SienLek 165v, 68; Calep 636b.

2. *Punkt, znak diakrytyczny; accentus, acumen, apex, fastigium, interductus, interpunctio, punctum Cn (6) : gďdzie i to łnac trzeba przypomionãć/ że przed řię v przes kropki kłádã na poczãtku łłõw MurzOrt B3; Iáko w łłáćinie gdy vocalis podle drugieie łtoi/ a kázzda ma mieć ořobny łwoi clwięk/ tedy kropki nád niemi nákrapiãmý JanNKarGórñ H, G3v [2 r.], H, Hv.*

3. *Mała plamka, punkt; macula Mącz (2) : Ferrugineas maculas habentes, Mayãć zãrdziewałe kropki. Mącz 125a; Guttatus. Quod colorem habet, maculis quibusdam in modum guttaturum distinctum. – Kropkami nakropiony. Calep 467a.*

4. *n-pers* (2) :

Zestawienie (2): woycziech Kropka miewall przechowiwanie wewfzi Choczifschewfkiego Sowina
LibMal 1543/72v, 1543/72.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (1) : Guttula, Kropka. *Mqcz* 150c.

Synonimy: 1. *kapka*; 2. *punkt*; 3. *punkt*.

Cf **KROPELKA**

TZ